GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

N^R. 174. *Lunĭ, Marțĭ 6 (18) Augustŭ.* 1885.

Din causa S-tei sĕrbătorĭ de mâne ḍiarulŭ nu va apăré decâtŭ Mercurĭ séra.

Brașovŭ, 5 (17) Augustŭ 1885.

E bine și instructivŭ pentru noi sĕ urmărimŭ pasŭ cu pasŭ mișcările naționalitățilorŭ din Austria, pentru că isbânda acestora e cu neputință sĕ nu aducă o schimbare în situațiunea naționalitățilorŭ din statulŭ ungarŭ.

Amŭ urmăritŭ mereu mișcarea Cehilorŭ, amŭ vĕḍutŭ progresele ce le facŭ pe tĕrêmulŭ politicŭ și culturalŭ, căcĭ din fericire în Austria este unŭ guvernŭ, care nu țintesce altceva decâtŭ a mulțămi pe tóte naționalitățile.

Sĕ ne ocupămŭ de astă dată de mișcarea Slovenilorŭ din Carintia.

In acestŭ ducatŭ suntŭ peste trei sute de mii de locuitorĭ, dintre carĭ două din trei părțĭ suntŭ Germanĭ, ér a treia parte Slovenĭ. Până acum Slovenii, erau representațĭ în Reichsrath de deputații slovenĭ din Carniolia. In urma unei înțelegerĭ dintre Clericalii și Slovenii din Carintia, acestia au isbutitŭ la alegerile trecute sĕ-șĭ alégă în Reichsrath unŭ deputatŭ alŭ lorŭ în persóna ministrului de comerțŭ br. Pino. Va sĕ ḍică una din aspirațiunile lorŭ s'a împlinitŭ.

Negreșitŭ că alegĕtorii sloveni 'șĭ-au pusŭ mari speranțe în br. Pino și fără a aștepta deschiderea parlamentului, Slovenii îi aducŭ de acum aminte, că ce interese ale alegĕtorilorŭ săi are sĕ apere în viitórea sesiune parlamentară. Ei apeléză la deputatul lorŭ, care face parte dintr'un guvernŭ ce nutresce drepte intențiunĭ față cu naționalitățile, ca sĕ'șĭ ridice vocea în favórea alegĕtorilorŭ sĕi, lămurindŭ guvernului și în urmă Reichsrathului situațiunea în care se află ei și insistândŭ pentru înplinirea dreptelorŭ lorŭ pretensiunĭ.

Ce cerŭ Slovenii? Cerŭ înainte de tóte modificarea legii electorale pentru dietă. Până acum ei nu putéu trimite în dietă decâtŭ doi representanțĭ, va sĕ ḍică unŭ representantŭ la vr'o șése ḍecĭ de mii de alegĕtorĭ. De odată cu acésta cerŭ sĕ li se asigure și în Reichsrath două mandate de deputatŭ.

Mai inportante suntŭ cererile Slovenilorŭ cu privire la scóle și la oficii. Și anume, ce privesce scóla poporală, ei pretindŭ ca în comunele slovene învĕțămêntulŭ sĕ se predea, celŭ puținŭ în cei dintêiu trei anĭ scolarĭ, în limba maternă, ér în anulŭ alŭ patrulea se póte introduce, cu învoirea comunei, limba germană ca obiectŭ de învĕțămêntŭ obligatŭ, dér limba de instrucțiune sĕ rĕmână și în cursurile superióre cea slovenă. In locurile, unde Slovenii suntŭ în minoritate, copii, lorŭ sĕ învețe celŭ puținŭ rugăciunile, cetirea și scrierea în limba lorŭ maternă.

Cu privire la institutele unde se formézá învĕțătorii pretindŭ Slovenii, ca sĕ fiă unŭ numĕrŭ îndestulitorŭ de profesorĭ, carĭ sĕ cunóscă limba slovenă și sĕ instrueze pe copii slovenĭ în limba lorŭ, ér aceștia sĕ fiă considerațĭ nu ca Germanĭ, cum adeseorĭ se face acuma, ci ca ceea ce suntŭ, ca Slovenĭ, și sĕ fiă supușĭ unui esamenŭ din limba slovenă, la cursulŭ căreia vorŭ fi obligațĭ a urma regulatŭ. Nu mai puținŭ în privința gimnasielorŭ și scólelorŭ reale ridică Slovenii aceleașĭ pretențiunĭ ca și cele privitóre la institutele pedagogice.

Relativŭ la oficii Slovenii cerŭ: 1) tóte legile și ordinațiunile sĕ se promulge și în limba slovénă, precum s'a usatŭ mulțĭ anĭ și mai nainte; 2) totŭ soiulŭ de petițiunĭ slovene ș. a. sĕ se priméscă și sĕ se resolve fără nicĭ o pedecă la tóte oficiele; 3) la oficii în cercurile slovene séu amestecate sĕ nu se numéscă nicĭ unŭ funcționarŭ, care nu cunósce limba slovenă și decĭ nu póte comunica cu poporulŭ; 4) la tóte autoritățile administrative și judiciare procesele verbale sĕ se ia, cu partidele slovene, în limba slovénă și totŭ așa sĕ se facă și pertractarea verbală; 5) la tribunalulŭ țĕrii în Klagenfurt pentru casurĭ judiciare slovene sĕ se alcătuiască unŭ senatŭ deosebitŭ slovénŭ.

In fine mai cerŭ Slovenii sĕ se observe cu strictețĕ prescripțiunile asupra însemnării valorilorŭ postale și a tipăriturilorŭ la institutele de comunicațiune în două limbĭ; de asemnnea so cietatea căii ferate de sudŭ tóte publicațiunile sĕ le facă și în limba slovénă pe lângă cea germană, și stațiunile sĕ fiă scrise și sĕ se anunțe și cu numele slovénŭ. Acestea suntŭ cererile principale, a cărorŭ împlinire Slovenii o aștéptă dela maioritatea Reichsratului.

Negreșitŭ Germanii din Austria întêmpină aceste cererĭ cu nedumerire, și foile lórŭ strigă că prin împlinirea lorŭ se sloveniséză Carintia. Dar dacă ne gândimŭ, că guvernulŭ Taaffe de șése anĭ de când cârmuesce Austria a lucratŭ ca sĕ se dea fie-cărei naționalitățĭ ce este alŭ ei, urmărindŭ și de aci înainte aceeașĭ țintă; dacă ne gândimŭ că multe cererĭ li s'au împlinitŭ diferitelorŭ naționalitățĭ, atuncĭ ce ne-ar face sĕ credemŭ că Slovenii vorŭ rĕmânea în baltă su cererile lorŭ? Guvernulŭ și maioritatea Reichsrathului le vorŭ da, deocamdată o parte dacă nu totŭ din cele ce cerŭ, și încetulŭ cu încetulŭ îi vorŭ mulțămi și pe Slovenĭ, ér strigătele Germanilorŭ se vorŭ perde în vêntŭ ca și până acum.

Atitudinea Slovenilorŭ e fórte instructivă pentru noi, dar e fórte instructivă și pentru asupritorii noștri. Dacă o mână de Slovenĭ au pretențiunĭ naționale ca cele menționate și le și reclamă, cu speranța fundată că vorŭ fi luate în considerațiune, cum sĕ n'avemŭ noi Românii, carĭ numĕrămŭ milióne nu sute de mii și carĭ ocupămŭ o posițiune multŭ mai importantă în statŭ?

Este o absurditate din cele mai marĭ prin urmare, când adepții „Kultur-egylet"-ului nu iartă Românilorŭ sĕ aibă și ei postulate naționale române, juste și fundate, și-i punŭ p'o tréptă cu câteva sute de familii de Ciangăi emigrate în Moldova.

Ḍiarele săsescĭ despre scrisórea lui Trefort cătră Teutsch.

„Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt" continuă:

Dar Sașii *trebue* sĕ fiă vinovațĭ, *căcĭ pe acésta se întemeiază întréga și gréua acusă* a ministrului, ce-o face în pasagiulŭ unde vorbește de influențele universitățilorŭ strĕine asupra tinerilorŭ sașĭ. Așa acusărĭ s'au făcutŭ în cameră, presă; e ceva nou énsă, că unŭ ministru dă profesorilorŭ și cultivatorilorŭ unui poporŭ *nota infidelitatis.* Nimicŭ nu'i în stare sĕ descopere atâta prăpastia contrastului decâtŭ acestŭ pasŭ alŭ ministrului. Susținŭ dar și ministrii că nu se póte uni cu interesulŭ statului împrejurarea că ținemŭ la caracterulŭ naționalŭ, căcĭ la acésta cugetă ministrulŭ, ḍicêndŭ că tinerimea se cresce în »spiritŭ esclusivŭ«. Fie esclusivŭ, până ce voeșcĭ sĕ învețĭ pe tênĕrŭ și datoria de-a se stima pe sine, de a'șĭ iubi și a fi credincioșĭ naționalitățiĭ sale, cum și voința lui Dumneḍeu este, sĕ vorbéscă Germanulŭ germănesce, Maghiarulŭ ungureșce și așa sĕ fiă crescutŭ. Dar pentru »spiritulŭ esclusivŭ« nu ne póte acusa de înaltă trădare; unde suntŭ actele și datele, carĭ motivéză acusarea? Aicĭ tace ministrulŭ. Dar dovadă de spiritulŭ, în care se crescŭ în școlele nóstre tinerii, e raportulŭ inspectorului de școle Elișer adresatŭ exelenței sale la finea anului 1884 despre resultatele esamenului de maturitate la școlele medii ev. unde spune: *„Spiritulŭ, care se manifestă în esamene, este în totalitate luatŭ sănătosŭ* și eu, care până până acum eramŭ obicinuitŭ numai la laudele »iubitei țĕrĭ mame« din partea Sașilorŭ, auḍii cu mulțumire de pe buzele tinerilorŭ aserțiunĭ patriotice".—Ér de admisŭ nu se póte admite, că într'unŭ anŭ acestŭ »sănĕtosŭ spiritŭ« sĕ se fi schimbatŭ.

Desvĕlit numitul pasagiu de haina diplomatică spune: Dela universitățile *germane,* Sașii se întorcŭ dușmanĭ ai statului ungurescŭ! *Acestŭ punctŭ din acusa ministrului prin nicĭ o faptă și dată nu e doveditŭ și nicĭ nu póte fi.* Decĭ nu o credemŭ. Décă dlŭ Trefort are așa josnice presupunerĭ despre scólele germane le face nedreptate, căcĭ nu le cunósce, Universitățile germane au avutŭ totdéuna înaintea ochilorŭ vorbele lui Trendelenburg, că universitățile stau peste cestiunea ḍilei, că ele suntŭ chemate a lucra numai în spiritulŭ libertății, că cine întră în ele lasă în urmă ce e comunŭ și dușmanŭ nobilei libertățĭ, că e propriu caracterului germanŭ sĕ cinstiască acéstă teoretică sfințire a vieței mai mult, de cât grija pentru folosulŭ practicŭ,.... In acelașŭ pasagiu atacă ministrulŭ pe cârmuitorii actualĭ ai bisericei evangelice. După dênsulŭ candidații de profesură și teologii stricațĭ în Germania »oferă noua hrană antipatiei, cu care în »anumite cercurĭ« sĕ întêmpină instituțiunile și desvoltarea statului ungurescŭ modernŭ.« Anumitele cercurĭ nu suntŭ numite. dér le găcescĭ ușorŭ, presa maghiară oficiósă și ne oficiósă n'au atacatŭ ca la comandă orga nismulŭ bisericei ev. și pe capulŭ ei?.... Conceptulŭ »antipatiă" primesce o direcțiune tendențiósă prin reducerea lui la »instituțiunĭ« și desvoltarea statului modernŭ ungurescŭ,« dér, crima acestei »țintirĭ« e accentuată prin perspectiva „presimțire« pentru casulŭ unui conflictŭ cu legea. Ultimulŭ membru alŭ acestui șirŭ de acusare culminéză în noua învinovățire »că ómeni crescuțĭ în spiritulŭ acesta.... crescŭ în acelașĭ esclusivă și dușmănosŭ spiritŭ pe tinerii încredințațĭ lorŭ.« — Judecândŭ aceste învinovățirĭ trebue sĕ ne ținemŭ de actele representanților legali ai bisericei, mai alesŭ că acele „instituțiunĭ« și acea „desvoltare a statului ungarŭ« ministrulŭ nu o definesce. E dreptŭ, că consistorulu s'au apusŭ prin memorande, petițiunĭ la cameră și rugărĭ la împĕratulŭ contra tuturorŭ legilorŭ, ce vătămau autonomia bisericei și aveau tendințe de maghiarisare. Dér prin acésta nimicŭ neloialŭ, opritŭ și vrednicŭ de pedépsă nu a făcutŭ, ci a folositŭ unŭ dreptŭ cardinalŭ alŭ fiecărui cetățénŭ și și-a împlinitŭ datoria. Décă acéstă luptă loială și dréptă e stigmatisată ca crimă, este fórte semnificativŭ lucru pentru ideile ce domnescŭ în ministeriu și mai este menitŭ a desvĕli scopurile acelorŭ cârmuitorĭ, cari lucrĕ acum în sensulŭ lorŭ la „desvoltarea statului modernŭ ungurescŭ.«

Nicĭ o îndoială nu mai este, cum va fi acéstă desvoltare. Corpulŭ politicŭ alŭ națiunei săsescĭ e sdrobitŭ, — a mai rĕmasŭ universitatea, scólele au căḍutŭ jertfă »necesitățiĭ culturei în două limbĭ,« acum vine rêndulŭ organismului tare alŭ bisericei, decĭ »vinovațĭ« suntŭ representanții ei.... Mai șcii, putemŭ aștepta. sĕ aducŭ acusatorulŭ și judecătorulŭ publicŭ și probe pentru sentința sa aspră. Ce mai spune ministrulŭ apoi, e ceva academicŭ. Dér dorința a cresce pe tinerĭ întâiu în patriă, apoi în străinătate este unŭ motivŭ politicŭ, ba și mai multŭ, polițienescŭ, care valóre nu are pentru teologii și profesorii sașĭ. La universitățĭ nu se face *politică.* Sciința e internațională. Ministrulŭ nu va voi dóră se apese școlele înalte ce stau sub elŭ sub acestŭ nivou. Și apoi studiulŭ mai înaltŭ e după firea și ființa sa numai unulŭ, după cum și este organisatŭ în Europa

centrală. Astfelŭ și universitățile unguresci au de modelŭ pe cele germane. Décă aceste suntŭ, cum asigură ministrulŭ, așa escelente, atuncĭ atâtŭ mai de vreme trebue sĕ se începă studiulŭ într'ênsele, căcĭ și dlŭ ministru ne va da dreptŭ de bună sémă, că la o scólă ce stă scientifice mai bine în tóte împrejurările poţĭ avea unŭ câștigŭ spirituală mai mare, decâtŭ la una ce stă mai pe josŭ.

SCIRILE ḐILEI.

Primimŭ din Pesta următórea scire: Artistulŭ Românŭ, *I. C. Lugoșianu* întorcêndu-se din Paris, unde 'și-a terminatŭ studiele dramatice se află de câte-va ḑile în mijloculŭ nostru Dênsulŭ a petiționatŭ la ministerulŭ unguresců de interne pentru a'i acorda autorisarea de a da în treacătŭ câte-va representațiunĭ în limba română, în mai multe orașe din Bânatŭ și Transilvania. Pe lângă tótă promisiunea ce i-a făcutŭ astă tómnă ministrulŭ Tisza, autoritățile competinte ilŭ pórtă mereu cu vorba.... se vede trébă că fiindcă Jupiterulŭ cu ochelarii verḑĭ nu este acasă. Cu tóte astea direcțiunea teatrului Maghiarŭ i-a oferitŭ întrărĭ libere cu deosebită gentileță la Representațiunile de gală ce s'au datŭ în opera regéscă, teatrulŭ naționalŭ și celŭ poporalŭ, în onórea óspeţilorŭ francesĭ, afară de aceea a însărcinatŭ pe unŭ artistŭ de primulŭ rangŭ d'acĭ a'lŭ conduce prin esposiţiă și a'i da tóte deslușirile necesare etc... Tóte acestea suntŭ bune și frumóse!.... Dér publiculŭ românŭ, care aștéptă cu nerăbdare sĕ asiste la representațiunile — promise încă de astă tómnă — ale artistului nostru, acestŭ publicŭ care — póte — n'are mijlóce a se duce la Pesta ca sĕ le vadă esposițiunea și sĕ asculte representațiunĭ în limba lui Arpad, acestŭ publicŭ ḑicŭ, ar avea dreptulŭ de a pretinde sĕ asculte unŭ artistŭ românŭ, care sĕ le vorbéscă și sĕ le cânte în limba română, căcĭ destule trupe unguresci se susținŭ prin orașele locuite în mare parte de Românĭ. Cu tóte astea guvernulŭ unguresců face tóte sforțările ca Românii din Ungaria se uite cine suntŭ și care li e limba moștenită dela strămoșĭ. Gustulŭ acesta și-lŭ va pune Jupiterulŭ în cuiu, ér d. Lugoșianu va pleca d'aci cu convingerea, că libertatea de care facŭ mare paradă guvernanții noștri pentru Românĭ nu esistă.

—0—

Direcțiunea căilorŭ ferate ungureșcĭ se făcù membru alŭ »Kultur-egylet«-ului cu 6000 fl.; reuniunea filială din comitatulŭ Albei inferióre cu 4000 fl. Archiepiscopulŭ *Samassa* și *Bonnaz* au anunțatŭ înscrierea lorŭ între membrii. Adunarea generală s'a hotărîtŭ pe 31 Augustŭ st. n. În 30 Augustŭ va fi o conferență pregătitóre. Cu acestŭ prilejŭ vorŭ merge din Budapesta și Brașovŭ trenurĭ separate. La festivitatea de deschidere vorŭ lua parte tóte reuniunile de cântărĭ din Clușiu. Se înțelege că chefulŭ fără cântece, fără blagoveștenia servitorilorŭ lui D-ḑeu și fără toastele clasice ale cismarilorŭ n'are hazŭ.

—0—

„Vaterland" spune: Guvernulŭ unguresců a pusŭ sĕ se lucre de câteva ḑile o nouă chartă a Ungariei pentru folosulŭ oficiilorŭ, comunelorŭ și comercianțilorŭ cu deosebită privire la raporturile agronomice și veterinare, care în altele cuprinde tóte stațiunile de controlă și desfacere pentru transportulŭ de vite în Cislaitania. Textulŭ acestei chărțĭ e în limba ungurèscă și cu privire la împrejurarea, că acéstă chartă e menită a fi mijlocŭ de comunicare între *ambele jumĕtățĭ ale imperiului* — și în limba *francesă*. De órece guvernulŭ unguresců a binevoitŭ a pune mai multe esemplare din acéstă chartă la disposițiunea autoritățilorŭ din Cislaitania se pare că porneșce dela acea părere, că limba de comunicare a acestorŭ oficii e cea francesă.

—0—

Producĕtorii de spirtŭ din Timișóră au așternutŭ guvernului o petițiune, care indică pericolele, ce amerință industria ungară de spirtŭ prin taxarea de esportŭ a României cu 25 fr. și astfelŭ ea 'șĭ perde acum trecerea în România, Turcia și Bulgaria. Petenții rógă guvernulŭ sĕ ia și elŭ mĕsurĭ de represalii.

—0—

»Națiunea« scrie: Silințele pe carĭ agenții austro-ungarĭ le dă pentru a otărî pe Românĭ sĕ visiteze esposițiunea din Pesta, suntŭ marĭ. În curêndŭ, după cum aflămŭ, se va ține o întrunire în sala Orfeu, în care sĕ se arate celorŭ ce vorŭ voi a'i asculta, nemărginitele avantage, pe carĭ le-arŭ putea trage cineva din acéstă călĕtoriă, precumŭ și eftinătatea cu care ea se póte face: cu 150 de lei se póte cineva duce la Pesta șeḑea acolo 14 ḑile, mânca și a se întórce în țĕră!

—0—

»Pester Lloyd« spune: »La serbarea pușcașilorŭ din Innsbruck luară parte și mai mulțĭ Ungurĭ. In conductulŭ festivŭ apărură patru Ungurĭ și între alte némurĭ germane și doi »Ardelenĭ", carĭ nu avură atâta „tactŭ patrioticŭ«, sĕ se împreune cu Ungurii... In genere în „Ardélŭ«, domneșce cu privire la conceptele geografice o amară confusiune. Așa ajunge între altele și urmĕtórea telegramă de salutare: Innsbruck-Sibiu: »O germânéscă felicitare din depărtatulŭ ostŭ alŭ monarchiei austriace vĕ trimite reuniunea de tirŭ din Sibiu...« Ce'i comicŭ la astă telegramă e că foloseșce espresiunea »monarchia austriacă«, ca sĕ srute o vorbă... in locŭ de monarchia austro-ungară«... Lui „P. Ll.,« care scrie »Ardélŭ" și dArdelenĭ« între semnele cităriĭ, de bună séma ironicŭ, căcĭ seriosŭ arŭ scrie, ca tótă presa unguréscă, „părțile ardelene« îi aducemŭ aminte vorba: Ride hârbu de ólă spartă!

—0—

Cetimŭ în „Sib.-Tageblatt«: »La protonotarulŭ comitatului Bistrița-Năsĕudŭ vine scriitorulŭ unui adv. românŭ din Bistrița și cere din însărcinarea șefului sĕu unŭ documentŭ; Scriitorulŭ s'a folositŭ cu prilegiulŭ acesta de limba română. *„Ce vrei dela mine"* îi strigă protonotarulŭ, *„eu nu te înțelegŭ, dacă voiescĭ sĕ vorbescĭ românesce, adă-țĭ tălmaciu.* Scurtŭ și cuprinḑĕtorŭ. Dacă cei din Pesta voescŭ sĕ scape de deficitulŭ esposițiunei, le recomandămŭ espunerea lui Banffy-pașa. Așa tipurĭ e cu nepuință sĕ nu atragă lumea.

—0—

»Tribuna" scrie sub titlulŭ: Cele dintêiu róde ale circularului d-lui Trefort relativŭ la limba maghiară: »Sub Nr. 307 ex 1885 i se scriu învĕțătorului Dimitrie Angheloniu din Păucinescĭ, protopopiatulŭ Ulpiei-Traiane, următórele: »Cu viă părere de rĕu sunt provocatŭ din partea ven. ordinariatŭ episcopescŭ a te avisa în urma scriptei veneratŭ aceluia emanată din ședința consistorială din 9 Iulie s. n. Nr. 1094 a. 1885, că eștĭ suspendatŭ din postulŭ invĕțătorescŭ din Păucinescĭ, fiindŭ că *nu ai satisfăcutŭ* până acum articolului de lege XVIII din 1879 de a-'țĭ însușĭ limba maghiară în propunere, nicĭ nu ai produsŭ unŭ asemenea atestatŭ după cum s'a fostŭ arĕtatŭ ven. ordinariatŭ din partea inspectorului regescŭ din Deva. Totodată se anunță, cumcă concursulŭ pentru complinirea postului de docentŭ în Păucinescĭ s'a escrisŭ cu terminulŭ până la 31 Augustŭ a. c. Dela oficiulŭ protop. Grădisce 1 Aug... s. n. 1885 Pap Avel Bociat m. p adm. protop.« Învĕțĕtorulŭ Angheloniu se află tocmai la cursulŭ suplinitori de limba maghiară din Arad.

—0—

Din Timișóră se semnaléşă unŭ îngrozitorŭ orcanŭ, care a nimicitŭ în cerculŭ Cubineĭ, în fóstele granițe militare, ogórele mai multorŭ comune. Paguba se socotesce la 140,000 fl., 2000 jugĕre de viă și 2000 de cucuruzŭ au fostŭ nimicite pe deplinŭ.

—0—

Protestulŭ metropolitului *Andrievicĭ* în contra propagandei politice catolice în Bucovina face mare vuetŭ — spune „N, Fr. Presse« — și póte, că și în parlament va avea de urmare câte-va esplicărĭ. »Vaterland« publică pentru combaterea faptelorŭ cuprinse în protest o scrisóre anonimă, care de altfelŭ întăresce numai vorbele mitropolitului. Acéstă scrisóre, de pildă, négă, d... iesuiții facŭ propagandă în Bucovina, dar mărturisesc că din 1880 ținŭ acolo misiunĭ catolice. Că Ursulinele din cernănțĭ primescŭ fete gr. or. în mânăstirea lor... încă se afirmă în scrisóre, dându-se și numĕrulŭ lor... 5. Mai pomenesce că episcopulŭ Felinski a întemeiatŭ în Cernăuţĭ o școlă ș. a. Scrisórea acusă pe mitropolitul că bănuesce totŭ ce e catolicŭ, și că a poruncitŭ preoților sĕ-i sĕ nu intre în relațiunĭ cu preoțĭ streini ... órece poporului i se aducŭ nĕcazurĭ prin acéstă. — D... Cernăuțĭ ne vine scirea, că afară de protestulŭ mitropolitului a trimesŭ consistoriulŭ mitropolitanŭ o adres... presidiului cabinetului ministerialŭ, în care îlŭ rógă sĕ scutéscă biserica gr. or. împotriva propagandei polone-catolice.

—0—

„MM. LL. Regele și Regina României vorŭ plea... în strĕinătate Dumineca séu Lunĭ prin Predélŭ cu un trenŭ specialŭ, spune »Românulŭ«. Maiestățile Lorŭ vorŭ opri la Budapesta, de aci vorŭ merge la Koenig-stein-in-Taunus, ér după vr'o trei sĕptămânĭ Maiestățile Lorŭ mergŭ la Viena. Aci Maiestățile Lor se vorŭ întêlni cu d. Ion C. Brătianu, primulŭ ministru. După ... ședere de doue, trei ḑile în Viena, Maiestățile Lor se vorŭ întórce în țĕră, pe la Vêrciorova.

—0—

Erĭ, Dumineca, la orele 6 după améḑĭ s'a sĕvĕrșit cununia d-lui C. Davidescu cu d-șóra Sevastia Murĕșian... Publiculŭ asistentŭ a fostŭ fórte numerosŭ.

—0—

Aséră a fostŭ prima representațiune a ținteșului *Ira Paine.* Publiculŭ a admiratŭ fórte multŭ producțiunile artistului, care dela o distanță de 20 de pașĭ a l... cu glonțulŭ cenușa unei țigărĭ ce o ținea în gură o ... persónă, a nimeritŭ ochiurile dela cărțĭ de jocŭ ce ... néu în mână ș. a. Mâne séră Marțĭ este ultima representațiune. Publicului de aci i se oferă decĭ rara ocasiune de a asista la admirabilele producțiunĭ ale artistului Ira Paine.

Din nĕcazurile Bucovinei.

Luămŭ după „Neue freie Presse" urmă... rele șire din *protestulŭ Dr. Silvestru Morariu Andrievicĭ,* archiepiscopului și mitropolitului gr... orientalŭ din Cernăuți, împotrîva propagandei catolice în Bucovina, care — ḑice organulŭ vi... nesŭ — câștigă interesŭ politicŭ mai cu sémă prin aceea, că mitropolitulŭ crede că prin propaganda catolică pornită din Galiția Polonii ca...

FOILETONŬ.

DELA BĂI
de Dr. P...

(Urmare și fine)

Dela B. Pesta suntŭ doue linii ferate spre Viena. Eu am călĕtoritŭ pe linia sudică — proprietatea statului unguresců. Ce e dreptŭ, călătorescĭ pe linia acésta și mai iute și mai eftinŭ, însĕ comfortŭ ca în palmă; mai ântêiu suntŭ nisce vagóne vechĭ — apoi inconvenientulŭ că înfundă pe pasagerĭ, ca pe sardelele, câte 8 și 12 într'unŭ cupeu.

Ajunsŭ la Viena lucrulŭ celŭ d'ântêiu a fostŭ a mĕ consulta cu medicii asupra curei, ce am s'o facŭ pentru morbulŭ meu. Doi medicĭ am consultatŭ și ambii mi-au datŭ acelașĭ sfatŭ: sĕ mĕ ducŭ într'unŭ stabilimentŭ de cură cu apă rece.

Cura cu apă rece a luatŭ în timpulŭ din urmă dimensiunĭ marĭ între mijlócele medicale. O mulțime de bóle se curéză astăḑĭ numai cu apă rece. Aventulŭ acestei cure se atribue unui silesianŭ cu numele Priesnitz. Tradițiunea spune, că elŭ era morarŭ și odată căḑêndŭ din carŭ ajunse sub rótă, care îi rupse 3 cóste și îi leḑă și ficatulŭ. Elŭ aplică mai multe medicamente de casă și din când în când punea și cataplasme de apă rece, și observândŭ, că aceste îi făceau mai bine, ca celelalte medicamente, se lăsă de acestea și puse într'una cataflasme de apă rece. Astfelŭ se cură elŭ și se făcù sănĕtosŭ. Acéstă cură făcù sensațiune prin înprejurime și mulțĭ veneau la elŭ, ca sĕ-lŭ vindece. Succesulŭ ce l'a avutŭ îi făcea atâta clientelă, încâtŭ se lăsă de morăritŭ și întemeiă unŭ stabilimentŭ cu cele necesare pentru cură, cu quartire pentru pacienți și în modulŭ acesta se făcù nemuritorŭ.

Cura acésta află, ca tóte lucrurile noue, la începutŭ mulțĭ contrarĭ, efectele ei însĕ au fostŭ și suntŭ cele mai eclatante probe pentru combaterea lorŭ.

Stabilimente de cură cu apă rece suntŭ acum în abundență și se înmulțescŭ pe ḑi ce merge. Stabilimentulŭ la care mĕ duseiu este:

Stabilimentulŭ Dr-lui S. Friedman cons. imp.

Nu va fi fără interesŭ de a afla ceva despre acestŭ institutŭ; mai ântêiu pentru ca sĕ se vadă in ce constă cura cu apă rece, alŭ doilea find-că acestŭ stabilimentŭ este unn'ŭ din cele mai însemnate din cele ce esistă. Loculŭ unde se află stabilimentulŭ se numesce Vöslau-Gainfarn, depărtare de o oră dela Viena. Vöslau-Gainfarn este situatŭ într'o regiune fórte frumósă, la pólele unui șirŭ de délurĭ acoperițĭ de braḑĭ, stejarĭ și fagĭ. Isvóre fecunde cu o temperatură constantă de 6—8° R. suntŭ în lăuntrulŭ stabilimentului și dau apa necesară la cură.

Stabilimentulŭ constă din mai multe edificii: ca... vechĭ și noue de cură, casa elvețiană casa de ... »Kaltenbrun,« și este provĕḑutŭ cu tóte aparatele corespunḑĕtóre pentru cură, are o mulțime de odăi pentru óspețĭ, întocmite cu totŭ comfortulŭ. Salóne de m... care, de lectură, de musică, biliardŭ ș. a. Afară de calitățile aceste mai stau la disposiția stabilimentului ... mulțime de vile situate în locurĭ romantice.

Cura aicĭ nu constă din apă de bĕutŭ, ci din ... ferite procedurĭ, care se facŭ după speciele bólei. ... mai însemnate suntŭ: fricțiunĭ cu cérșafurĭ ude și usc... învĕlitorĭ cu strae de lână pentru asudatŭ; băi de ... (cadă) de diferite temperaturĭ; dușurĭ; mai departe ... găturĭ recĭ peste pieptŭ, peste stomacŭ, peste pulp... altele; electrotherapiă, massage, gimnastică svedi... mașină pentru inhalațiunĭ ș. a. ș. a.

Nu voiu enumera diferitele morburĭ, care se ... punŭ la tratamentulŭ curei cu apă rece, căcĭ unŭ ... menea registru se póte procura dela orĭ-ce stabilim... observŭ numai atâta, că amŭ rĕmasŭ surprinsŭ de ... specii de bóle, care intră în tratamentulŭ acestei ... precum și a resultatelorŭ, ce am vĕḑutŭ, că se ...

Stabilimentulŭ este proprietatea d-rului Fried... care de 27 de anĭ aduce servicii de binefacere o... nimei prin tratamentulŭ celorŭ ce-lŭ caută. Dên... avutŭ mai ântêiu cu arêndă unŭ stabilimentŭ mic...

sĕ reunéscă Bucovina cu Galiţia pe calea cuceririi confesionale.

De mai multă vreme petrecŭ în Bucovina preoţī misionarī ai ordinului iesuiticŭ, carī, Polonī fiindŭ de naţionalitate, sciu şi limba rutênă şi ţinŭ în aceste douĕ limbī nu numai în oraşe, ci şi în ţéra deschisă şi în ţinuturile dela munţī predice în spiritulŭ şi favorulŭ bisericei romano-catolice. De trei anī se deschise în Cernăuţī o mănăstire a ursulinelorŭ. Archiepiscopulŭ de mai nainte romano-catolicŭ din Varşovia, *Felinsky*, alungatŭ din Rusia, încă s'a aşeḑatŭ aicī. Pe lângă aceste se spune cu tótă siguranţa, că se intenţionéză înfiinţarea de mănăstirescī colonii în mai multe locurī din ţéră; anume în oraşulŭ Sucevei se va instala curêndŭ şi unŭ mai mare conventŭ de călugăriţe romano-catolice, cum se ḑice pentru îngrijirea bolnavilorŭ. *Ferêscă cerulŭ Bucovina şi pe poporaţiunea ei iubitóre de pace şi credinciósă imperiului de sórtea unei reîncorporărī cu Galiţia!* Noi ne încredemŭ în graţia prea înaltului tronŭ împĕrătescŭ şi în înţelepciunea şi priceperea de statŭ a înaltului guvernŭ şi a înaltei representaţiunī imperiale, că înlăturarea séu chiar numai o paralisare a autonomiei Bucovinei dată prin prea înalta diplomă împĕrătéscă dela 28 Augustŭ 1861 şi garantată prin legea fundamentală de statŭ dela 21 Decembre 1867, în favorulŭ unei lăţirī a sferei puterei administrative şi alŭ espansiunei naţionale şi confesionale a poporaţiunei Galiţiei, va rĕmâné unŭ pium desiderium, ce nicī odată nu se va împlini. Dar după-ce şcirile despre aspiraţiunile factorilorŭ dătătorī de tonŭ din ţéra vecină umplu poporaţiunea Bucovinei de grijī cu atâtŭ mai multŭ, cu cât starea materială şi culturală, în care se afla ţéra acésta în vremea dela 1786 până la 1849, produce o durerósă amintire, este tréba acelorŭ factorī carī suntŭ chemaţī sĕ represinte interesele politice, economice şi culturale ale acestei ţĕrī, *sĕ se împotrivéscă orī cărei cercărī, de-a reuni Bucovina cu Galiţia şi sĕ invóce împotriva ei ajutorulŭ legislaţiunei şi puterei esecutive.*

Câtŭ de mare este însă patima confesională şi fanatica duşmănire a preoţilorŭ şi credincioşilorŭ legei ortodoxe-orientale la organele confesiunei romane şi greco-catolice chiar şi în capitala provinciei Galiţiei, ne dovedescŭ în modŭ îndestulitorŭ întêmplările penitenciarului pentru femei la St. Magdalena, unde se află şi vr'o 20 osêndite din Buconina. Călugăriţele de acolo despreţuescŭ religiunea ortodoxă orientală, ele tragŭ pe osênditele de acéstă lege la ritulŭ romanŭ şi greco-catolicŭ şi confesorului gr.-or. îi punŭ în cale o mulţime de pedecī la ţinerea instrucţiei religiunei şi a esercitiilorŭ religióse. Confesorulŭ gr.-cat. *Baczynski*, canonicŭ alŭ metropoliei de acolo, nu lasă sĕ trécă nici unŭ prilegiu, fără se degrade înaintea tuturorŭ osândiţilorŭ şi în firea de faţă a orientalilorŭ biserica ortodoxă cu vorbe, pe cari i le punŭ în gură fanatismulu şi duşmănirea şi sĕ insulte pe credincioşii acestei bisericī. Décă împreunămŭ acum aceste isbucniri şi ocărī, pracum şi agresiva întâmplare dinainte de Martie împotriva bisericei ortodoxe-orientale a Bucovinei şi décă le cumpănimŭ împreună cu împrejurările ce le favoriséză, mai nu mai póte fi îndoială, că şi întêmplările eşite la lumină în timpulŭ mai recentŭ urmărescŭ acelaşŭ scopŭ, adecă lăţirea şi ridicarea la valóre a unei dominante posiţiunī a confesiunei romane şi în legătură cu acésta întărirea elementului polonŭ pe calea proselitismului făcutŭ în şirulŭ poporaţiunei autochtone. De-aceea îşī şi pune fiecare omŭ cultŭ întrebarea: la ce sĕ slujéscă, décă nu pentru acésta, stabilirea unei mănăstiri de călugăriţe cu unŭ institutŭ polonŭ-catolicŭ de crescere în Cernăuţī, mai alesŭ, că aici esistă atâtea institute de crescere publice pentru fete, în cari se ţine de ajunsŭ socotélă de instrucţiunea religiunei romano-catolice şi limbei polone. Ce scopŭ ar puté avé altfelŭ alegerea reşedinţei desţĕratului din Rusia archiepiscopŭ alŭ Varşoviei Telinski, chiar în capitala provinciei Bucovinei, care, pentru a nu puté fi bănuitŭ de guvernulŭ vecinei împĕrăţii, arŭ fi putută folosi oferita ospitalitate într'o provincie vestică a monarchiei şi ar fi putută gusta în pace şi linişte acolo alimentaţiunea acordată. Politica de conjecturī a ḑiarelorŭ afirmă că descălirea numitului prelatŭ polonŭ în Cernăuţī arŭ fi heroldulŭ înfiinţărei unei episcopii polone-catolice în Bucovina. Dar este acésta de lipsă, când toţī credincioşii confesiunei romano-catolice aflătorī în Bucovina, dintre carī o parte nicī nu este împămêntenită aicī în ţéră facŭ circa 60,000 suflete? Instituirea unei episcopii rom. cat. în Bucovina arŭ puté avé celŭ multŭ înţelesulŭ unui scaunŭ hierarchicŭ *in partibus infidelium*. Chiar acésta e însĕ, ce vatămă adêncŭ pe credincioşii ortodoxi-orientalī şi îi umple de bănuirī, cuvêntatorii şi favoritorii propagandei romano-catolice privescŭ Bucovina ca o *Pars infidelium* şi socotescŭ a o şi puté trata astfelŭ. Nicī într'unŭ chipŭ nu se póte dovedi că confesiunea rom.-cat. e ameninţată órecum de organele bisericei ortodoxe-orientale séu numai influinţata; esistenţii preoţī romano-catolicī, carī cu grijă şi cu zelŭ îşī împlinescŭ chemarea, îmulţămescŭ pe deplinŭ trebuinţele religióse-morale ale celorŭ 60,000 suflete ale numitei confesiunī. Decī se întrébă fiecare, ce alte scopurī urmărescŭ *Patres Iesuitae* în Bucovina, décă nu a înmulţi pe séma intenţionatului episcopatŭ romano-catolicŭ credincioşii aceleiaşī confesiunī prin recrutarea dintre credincioşii religiunei ortodoxe-religióse.

(Va urma.)

Vameşiu Odriheiu, 11 Augustŭ 1885.

Domnule Redactorŭ! Cu ochii plinī de lacrĕmī şi cu inima sfăşiată şi sdrobită de durere am luatŭ condeiulŭ în mână, spre a vĕ relata următórea întêmplare şi catastrofă ce a venitŭ asupra nóstră şi a comunelorŭ de prin ţinuturile şi cerculŭ nostru: Catastrofa ce a datŭ peste noi în 8 Augustŭ séra, când se amesteca ḑiua cu nóptea, mi-aduce aminte cuvintele psalmistului: »Dómne nu cu mânia ta sĕ ne mustri pe noi, nicī cu iuţimea ta sĕ ne certī pre noi,« căcī o certare Dumneḑeéscă a fostŭ viscolulŭ şi furtuna ce s'a descărcatŭ preste hotarele nóstre şi întregŭ ţinutulŭ nostru luându-şī începutulŭ de către câmpiă cu o grindină şi pétră cum nu s'a mai vĕḑutŭ şi pomenitŭ în cerculŭ nostru, — grindina era alta ca ouĕle de gâscă, alta lată ca palma, alta în cornurī, alta ca pirónele cele gróse, şi din comuna nóstră V.-Odriheiu luându-şī o direcţiune către ostŭ-sudŭ a nimicitŭ totŭ ce s'a aflatŭ pe hotare; — cucuruzele aşa le-a sdrobitŭ până în pămêntŭ, de cugeţī că e după Sânmihaiu, bieţii ómenī cu micŭ cu mare şi-lŭ aducŭ cu carele de pre hotarŭ, — sĕ veḑī cum plângŭ bietele muierī cu pruncuţii carī suntŭ cu ceva pricepere şi cum se isbescŭ pe la locurile lorŭ pe hotarŭ de pămêntŭ — dar sĕ fi vĕḑutŭ şi auḑitŭ Duminecă diminéţa în 9 Augustŭ văităturī şi cântăturī prin comună după ce s'a vĕḑutŭ că a rĕmasŭ numai pămêntŭ nudŭ şi golŭ — cugetamŭ şi ḑicémŭ, Dómne crépă pămêntulŭ ca sĕ ne înghiţă de vii sĕ nu mai auḑimŭ atâtea vaităturī şi plânsurī de ţi se rupea inima şi sufletulŭ; coperişele cu ţigle şi şindile tóte le-a sdrobitŭ până şi laţele încă le-a ruptŭ. Ómenī fórte mulţī a mutilatŭ şi schilăvitŭ, oi fórte multe a omorîtŭ, în o comună vecinaşă din o turmă de oi nu a rĕmasŭ dóră nicī ḑece oi; — apoi galiţe nu se póte spune — norocŭ că ele cea mai mare parte se aşeḑase la culcuşulŭ lorŭ; viţele care ne promiteau unŭ culesŭ escelentŭ aşa le-a nimicitŭ, încâtŭ în timpŭ de 3—4 anī nu vorŭ mai da nicī o recoltă, au rĕmasŭ numai parii golī; ovesele le-a sdrobitŭ de cugeţī că-sŭ secerate, nicī mirişte mai nu este, luncile şi rîturile celea de pe Têrnava mică, carī erau decorate cu o otavă de totŭ frumósă, nu mai e nimica de ele, cugeţī că cine scie de când a păscutŭ pe ele ciurdele de vite. Cu unŭ cuvêntŭ totŭ a sdrobitŭ şi nimicitŭ, ca şi când órdele barbare şi sbiciulŭ lui D-ḑeu le-ar fi petrecutŭ; edificiele le-a vătămatŭ ca şi când unŭ răsboiu înfricoşatŭ le-ar fi pustiitŭ cu puţinŭ înainte.

Şi acum ce vorŭ face sĕrmanii muncitorī, a cărorŭ recoltă de grâu esecutorii de dare deja li-o au încărcatŭ şi dusŭ la pieţe, cum vorŭ sci întêmpina iérna — şi cum vorŭ sci echilibra alte greutăţī familiare şi cetăţenescī — numai bunulŭ D ḑeu i va sci mângâia şi consola. Ajutorŭ omenescŭ, şi pe lângă cea mai încordată silinţă a ómenilorŭ fericiţī, nu va putea restabili pacea şi linişcea sufletéscă a locuitorilorŭ noştri şi de prin prejurŭ, — şi în lumea nóstră pornită spre povĕrnişulŭ materialismului de abia ne putemŭ cugeta, statulŭ şi biserica, respective cei încredinţaţī cu conducerea acestora fórte cu anevoiă se vorŭ afla îndemnaţī a întinde celorŭ nefericiţī mână de ajutorŭ, pentru că numai noi scimŭ că amŭ pierdutŭ totulŭ, încâtŭ ne vine şi ne va veni a esclama cu Apocalipsu: »Vai vai celorŭ ce locuescŭ pămêntulŭ.«

Nicolau Maiorŭ,
parochŭ gr. cat.

INSCIINŢARE.

Onoratele direcţiunī ale drumurilorŭ ferate de statŭ şi a drumului feratŭ din valea Someşului, au binevoitŭ a pune şi de astădată la disposiţiunea comitetului asociaţiunei transilvane unŭ numĕrŭ de blanchete pentru dobêndirea de bilete de călĕtoriă cu preţŭ scăḑutŭ tour şi retour, în favorulŭ membrilorŭ asociaţiunei, ce ar voi a călĕtori la adunarea generală, ce se va ţné în oraşulŭ Gherla la 29 Augustŭ n. şi ḑilele următóre. Anumitŭ — esceptionândŭ trenurile accelerate — cu unŭ biletŭ întregŭ de clasa III-a se póte folosi pentru călĕtoriă vagonŭ de clasa II-a şi cu $1/2$ biletŭ de clasa a II-a se póte folosi clasa III-a, ér pe trenurile omnibus $1/2$ biletŭ de clasa I-a dă dreptulŭ a călĕtori pe clasa a II avêndŭ a se însemna în blanchetŭ loculŭ de unde voescī a folosi drumulŭ feratŭ.

Blanchete de aceste s'au trimisŭ tuturorŭ direcţiunilorŭ despărţĕmintelorŭ asociaţiunei de unde cei doritorī potŭ fi provĕḑuţī după trebuinţă întocmai ca şi dela comitetulŭ centralŭ din Sibiiu.

Presidiulŭ Asociaţiunei Transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ.

Sibiiu, 11 Augustŭ n. 1885.

Jacobŭ Bologa, v.-presd. *Dr. D. P. Bărcianu,* secretarŭ

SCIRĪ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

PESTA, 17 Augustŭ. — Maiestatea Sa sosesce la 12 Septemvre in Pozsega, ca sĕ asiste la manevrele de acolo.

VILLACH, 17 Augustŭ. — Erī diminéţă între Vilach şi Főrderlich s'au ciocnitŭ douĕ trenurī de marfă, sfărîmându-se 40 de vagóne. Nicī unŭ omŭ n'a suferitŭ nimicŭ.

BERLIN, 17 Augustŭ. — Membrii reuniunei de cântărī din Viena vorŭ fi primiţī în 17 Augustŭ după améḑī de Maiestăţile Lorŭ în Babelsberg.

Necrologŭ. — *Andreiu Voina*, preşedintele asociaţiunei cojocarilorŭ, epitropŭ la biserica st. Tremī de pe tocile, membru în comitetulŭ asociaţiunei pentru sprijinirea meseriaşilorŭ, membru în comitetulŭ societăţii braşovene pentru înmormântare, tată de vecinŭ şi membru în comitetulŭ comunei Braşovului, a încetatŭ din viéţă în 4 (16) Augustŭ 1885 în etate de 66 anī, după o lungă suferinţă. Rĕmăşiţele pămêntescī ale repausatului se vorŭ ridica din locuinţa sa propriă, Schei Nr 51 şi se vorŭ înmormênta în cimitirulŭ bisericei st. Treimī de pe tocile, Marţī în 6 (18) Augustŭ 1885 la 3 óre p. m.

Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria bine-cuvêntată.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

---

mitŭ »Kaltenbrun,« pe care mai târḑiu l'a cumpĕratŭ. Devenindŭ numĕrulŭ pacienţilorŭ din ce în ce mai mare şi aicī fiindŭ fórte strîmtoratŭ a pusŭ ochii pe unŭ locŭ prea frumosŭ, pe care încă l'a cumpĕratŭ şi fiindŭ aicī isvórele, de care am vorbitŭ mai susŭ, ridică unŭ stabilimentŭ nou cu edificiile arĕtate deja, lângă edificii a făcutŭ unŭ parcŭ cu totŭ felulŭ de pomī, cu straturī de florī, cu locurī şi canalurī, promenăḑī umbróse — unŭ bunŭ care póte sĕ valoreze până la 200 de mii de fl.

Stabilimentulŭ este aşa de cercetatŭ vara, că odăile suntŭ totdéuna ocupate şi óspeţii şi pacienţii trebue sĕ se înquartireze prin vilele vecine. Totŭ felulŭ de natiunī suntŭ representate aicī; — din Asia, America, încă vinŭ pacienţī; în prepoderanţă suntŭ însĕ Ruşii şi Polonii.

Atracţiunea unui astfelŭ de numĕrŭ de óspeţī şi paţienţī o exercită în prima liniă numele şi renumele, ce a sciutŭ sĕ-şī câştige proprietarulŭ stabilimentului. Dînsulŭ pe basa unei esperienţe aprópe de 3 decenii a ajunsŭ la atâta iscusinţĕ, încâtŭ cura ce o indică în cele mai multe casurī este înşoţită de celŭ mai bunŭ succesŭ. Amabilitatea, cu care întimpină pe pacienţī dela prima visită te impresionéză în modŭ plăcutŭ şi-ţī insuflă acea încredere, că ai de a face cu unŭ omŭ, care ţi-a cunoscutŭ bóla şi şcie, cum sĕ te tămăduéscă. Activitatea şi perseverenţa lui e exemplară. Faţă de pacienţī arată unŭ interesŭ deosebitŭ. Aceste însuşirī suntŭ, carī atragŭ pe óspeţī în numĕrŭ aşa de mare.

Alăturī cu d-rulŭ Friedman este apoi consórta dînsului. Ceea ce este d-rulŭ pentru conducerea sanitară, aceea este d-na Friedman pentru partea administrativă a stabilimentului. Ca sĕ înţelegemŭ ce muncă este împreunată cu partea administrativă amintescŭ, că pacienţii şi óspeţii câţī locuescŭ în stabilimentŭ şi altii externī, carī voescŭ, au pensiune (mâncare) în stabilimentŭ. Credŭ că nu e lucru puţinŭ a griji de celŭ puţinŭ 100 de mâncătorī, ca aceştia sĕ mânânce în fie-care ḑi de 4—5 orī. D-na Friedman este în stare a face acésta şi încă în modŭ escelentŭ. Numele d-rului Friedman atrage pe mulţī óspeţī, dară nu mai puţinŭ atrage şi numele bucătăriei esquisite. Mâncărī bune şi în abundenţă. Tótă aprovisionarea o provede dênsa. Potŭ ḑ ce, că la avêntulŭ ce l'a luatŭ institutulŭ îşī are şi d-na Friedman merite însemnate ca o distinsă menageră.

In alŭ treilea locŭ amintimŭ cu dreptŭ cuvêntŭ pe asistentulŭ d-rulŭ Anca. Dênsulŭ este mâna dréptă a şefului, şi se bucură de mare încredere din partea acestuia, şi cu totŭ dreptulŭ, pentru că este fórte activŭ şi cu totulŭ dedicatŭ serviciului sĕu. Noi ne putemŭ gratula, că dênsulŭ, ca Românŭ, avêndŭ acum ocasiune a face o praxă escelentă sub conducerea unui şefŭ ca d-rulŭ Friedman cu timpulŭ venindŭ prin părţile nóstre va putea însuşī întemeia vre unŭ stabilimentŭ de asemenea natură şi a ne face astfelŭ marī servicii pe terenulŭ sanitarŭ.

Intr'unŭ stabilimentŭ, în fruntea căruia stau astfelŭ de factorī, ca cei descrişī mai susŭ, are omulŭ tóte şansele de a-şī ameliora starea sănătăţii, şi scriitorulŭ acestorŭ şire cu tótă recunoscinţa are fericirea de a constata unŭ progresŭ destulŭ de mare în câştigarea sănătăţii şi nu pote decâtŭ sĕ recomande acestŭ stabilimentŭ mai cu sémă pentru speciele de bólă, ce urméză din rĕcélă; pentru totŭ felulŭ de suferinţe de nervī, chiarŭ paralisia şi alte slăbiciunī fisice ale trupului.

Dacă mai am ceva de adausŭ la aceste notiţe dela băi, apoi acésta ar fi de doritŭ, ca noi, carī mergemŭ dela băile din strĕinătate pe lângă aceea, că în casurī favorabile ne întórcemŭ recreaţī, sĕ aducemŭ cu noi şi acea firmă resoluţiune, de a propaga cu tótă energia înfiinţarea de atarī institute cu cură sistematică, care se potŭ face şi pe la noi fără mare greutate; de o parte sĕ nu mai fimŭ siliţī a cheltuí paralele prin alte ţĕrī, de alta — şi ăsta este momentulŭ celŭ mai însemnatŭ — ca sĕ-şī pótă ajuta şi acei nenorociţī, ale cărorŭ mijlóce nu le permitŭ a merge în strĕinătate pentru căutarea sănătăţii lorŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 14 Augustŭ st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	98.65
Rentă de hârtiă 5%	92.30
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148.40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	125.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	109.20
Bonurĭ rurale ungare	103.25
Bonurĭ cu cl. de sortare	103.50
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	103.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	102.50
Bonurĭ rurale transilvane	102.50
Bonurĭ croato-slavone	102.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	97.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	128.—
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	121.20
Renta de hărtiă austriacă	82.80
Renta de arg. austr.	83.40
Renta de aurŭ austr.	109.50
Losurile din 1860	139.50
Acțiunile băncei austro-ungare	876.
Act. băncei de creditŭ ung.	289.50
Act. băncei de creditŭ austr.	284.30
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.92
Napoleon-d'orĭ	9.91
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.35
Londra 10 Livres sterlinge	125.15

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 27 Iulie st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	88	89
Renta rom. amort. (5%)	93	93 1/2
» convert. (6%)	88 1/4	89 1/2
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	30	32
Credit fonc. rural (7%)	100 1/2	101
» „ „ (5%)	85 1/4	86
» » urban (7%)	98	99 1/2
» » » (6%)	91 1/2	92 1/2
» » » (5%)	82 3/4	83 1/4
Banca națională a României		
Ac. de asig. Dacia-Rom.		
« » » Națională		
Aurŭ	10 1/2	10 3/4
Bancnote austriace contra aurŭ	2.04	2.05

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a căilei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	5.00	7.45	—
Predealŭ (	—	9.45	12.50	—
(	—	9.47	1.09	—
Timișŭ	—	10.11	1.40	—
Brașovŭ (	—	10.44	2.27	—
(	6 22	10.51	2.55	—
Feldióra	7.01	11.18	3.38	—
Apatia	7.33	11.36	4.17	—
Agostonfalva	8.01	11.51	4.47	—
Homorodŭ	8.45	12.23	5.42	—
Hașfaleu	10.10	1.19	7.37	—
Sighișóra (	10.29	1.30	8.01	—
(	10.39	1.37	8.21	—
Elisabetopole	11.19	2.05	9 05	—
Mediașŭ	11.54	2.25	9.43	—
Copsa mică	12 12	2.36	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blașiu	1.30	3.13	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiușŭ	2.11	3.40	7.43	—
Aiudŭ	2.55	4.01	8.29	—
Vințulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	4.24	9 12	—
Ghirișŭ	4.09	4.49	10 23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Clușiu (	5.55	5.58	12.59	—
(	6.08	6.08	—	8.00
Nedeșdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirișŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	7.14	—	11.04
Ciucia	8.28	7.43	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.4
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	8 22	—	2.05
Mező-Telegd	10 01	8.48	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velinte	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare (	10.37	9.13	—	4.05
(	10.51	9.18	10.37	—
P. Ladány	12.37	10.31	12 54	—
Szolnok	2 58	12.07	4.45	8.22
Buda-pesta	6 00	2.10	10.05	10.30
Viena (	6.35	2.45	10.50	—
(	3.00	8 0	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	7.15	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.44	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.25	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriș	—	—	4.0	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeșdu	—	—	4.36	6.24	—
Clușiu (	—	10 01	5.05	6.43	—
(	12 05	10.16	—	7.03	—
Apahida	12 31	—	—	7.26	—
Ghiriș	2.16	11.24	—	8.51	—
Cucerdea (	3.12	11.43	—	9.31	—
(	3 32	11.45	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vințulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	12.08	—	10 24	—
Teiușŭ	4.50	12.22	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blașŭ	6.02	12 57	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copșa mică	7.00	1.27	—	12.36	—
Mediașŭ	—	1.45	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	2.06	—	1.56	6.40
Sigișóra	—	2.31	—	2.34	7.20
Hașfaleu	—	2.50	—	3.02	8.01
Homorod	—	3.48	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	4.19	—	5.30	11.02
Apatia	—	4.34	—	6.03	11.3
Feldióra	—	4.53	—	6.35	12.14
Brașovŭ (	—	5.20	—	7.14	1.09
(	—	5.3	—	—	1.50
Timișŭ	—	6.07	—	—	2.48
Predealŭ (	—	6 32	—	—	3.23
(	—	7.30	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	11.35	—	—	9.44

Nota: Orele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4 27
Vințulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Șibotŭ	12.52	—	5.19
Orăștia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborșin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10 23
Paulișŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovațŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok (	2.39	12.00	4 54
(	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8 0
Szolnok (	11.02	3.44	11.40
(	11.12	4.02	12 00
Aradŭ	3.37	7 53	5.25
Glogovațŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4.38	—	6.45
Paulișŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5 10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bêrzova	5.57	—	8.10
Soborșin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7 43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9 05	—	11.23
Orăștiă	10 10	—	12.24
Șibotŭ	10.43	—	12.53
Vințulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiușŭ	12 05	—	2.24

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2.18	9.13
Orczifalva	7.38	2 36	9 25
Merczifalva	7.56	2.53	9 36
Timișóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7.05	12.27	3.00
Hațegŭ	7.53	1.19	3.49
Pui	8.46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Banița	10.11	3.35	6.07
Petroșenĭ	10.43	4.04	6.39

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.07	12.25	5.00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh Ságh	7.23	2.25	6 53
Aradulŭ nou	7 40	2.54	7.24
Aradŭ	7.50	3 10	7.40

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroșenĭ	6 49	9 33	5.28
Banița	7 27	10.14	6.05
Crivadia	8.06	10 54	6.45
Pui	8.50	11 37	7.25
Hațegŭ	9.31	12.17	8 02
Streiu	10.16	12.58	8.44
Simeria	10.53	1.35	9.15

Tipografia ALEXI, Brașovŭ.